

CAITLIN MORAN

Mer än en kvinna

Översättning Molle Kanmert Sjölander

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Av Caitlin Moran har tidigare utgivits:

Konsten att vara kvinna 2012

Morantologi 2013

Konsten att skapa en tjej 2014

Konsten att bli känd 2019

Dikten på s. 289–291 är en pastisch på Rudyard Kiplings
”If–”, i svensk översättning ”Om” ur Asplund, Karl.

Engelsk dikt från sex århundraden, 1975.

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0-018867-2

COPYRIGHT © Caitlin Moran 2020

Published by arrangement with

Rogers, Coleridge and White Ltd, London

ORIGINALET TITEL *More than a woman*

ÖVERSÄTTNING Molle Kanmert Sjölander

OMSLAGSFORM Ingrediensen AB efter original av Two Associates

OMSLAGSFOTO Alex Lake

TRYCK ScandBook, EU 2021

*Till Sal, Loz och Nadia: Team Tuttarna. Vinden under mina
bingovingar. Om bingovingar hade funnits. Se kapitel fem.*

Innehåll

Prolog: september 2010 9

Kapitel ett

07.00: Tid för ”listan” 19

Kapitel två

08.00: Tid för äktenskapligt sex 27

Kapitel tre

09.00: Tid att begrunda ett gott äktenskap 42

Kapitel fyra

10.00: Tid för slidor 62

Kapitel fem

11.00: Tid för kroppsacceptans 72

Kapitel sex

12.00: Tid för städning 81

Kapitel sju

13.00: Tid att längta efter barnen 101

Kapitel åtta

14.00: Tid för arbetande föräldrar 111

Kapitel nio

15.45: Tid att vara tonårsförälder 122

Kapitel tio

16.00: Tid för anfäderna 148

Kapitel elva

17.00: Tid för snubbarna 155

Kapitel tolv

18.00: Tid att inpränta: sänk inte dina systrar 175

Kapitel tretton

19.00: Tid för åldrande 186

Kapitel fjorton

20.00: Tid för demonerna 205

Kapitel femton

21.00: Tid för självhjälp 221

Kapitel sexton

22.00: Tid för det dåliga äktenskapet 233

Kapitel sjutton

23.00: Tid för att räkna allt det som en kvinna
har samlat på sig vid fyrtio och som visar vad hon ville bli
men inte har blivit – än 241

Kapitel arton

04.00: Tid för kris 249

Kapitel nitton

05.00: Tid att vilja förändra världen 256

Kapitel tjugo

06.00: Tid för visioner om ett kvinnofack 260

Kapitel tjugooett

07.00: Tid för glädje 269

En kvinnas ”Om ...”
(Ursäkta, Rudyard Kipling) 289

Författarens tack 293

Prolog: september 2010

Jag befinner mig i gästrummet, som även tjänstgör som mitt arbetsrum, och har just jobbat klart för dagen. Jag knappar dit slutpunkten med en liten flärdfull knyck, tänder en cigg och lutar mig tillbaka. Idag är dagen då jag skrivit klart *Konsten att vara kvinna* och jag är helt slut – men euforisk. Som en lax som just ynglat av sig en inbunden bok genom sin mentala kloaköppning.

I en enda volym på 220 sidor och knappt 89 000 engelska ord har jag försökt klämma in varje upptänklig kvinnovisdom ur en vit strejt arbetarklasskvinnas erfarenhet. Det är en ingående skildring av de jobbigaste åren i en kvinnas liv: tretton till trettio. De kämpiga år då man skapar sig själv. De stökiga, paniska, skraja, modiga åren då man tvingas uppfinna och sen återuppfinna sig själv om och om igen tills man äntligen är tillfreds med den kropp man befinner sig i.

Det är mörka decennier, funderar jag. Men tack och lov vet ju alla kvinnor att när man når trettio så är det värsta över! Då är kvinnan stark i sig själv och redo att njuta av nästa skede. *Jag* är redo att njuta av nästa skede! Nu börjar mitt egentliga, mitt riktiga, häftiga liv – *nu!*

För att fira detta försöker jag blåsa en rökring, men förgäves. Äh – gott om tid att öva under de kommande, lediga veckorna!

Nu när jag har uppnått fulländning! Nu kommer jag att ha tid att ägna mig åt alla möjliga balla grejer!

Det frasar lätt bakom mig.

”Men för FAN – du måste ju *spara!* Gud vad nervös jag blir. Varför sparar du inte dokumentet när du skrivit klart? Har du glömt hur mycket möda du sumpat genom åren?”

Jag vänder mig om. På sängen sitter en kvinna jag själv skulle ge epitetet ”äldre”, med leopardmönstrad kappa och rufsigt hår. Hon ser på mig och suckar. Jag spärrar upp ögonen.

”*Mormor?*” säger jag till slut.

För det ser ut att vara hon – min mormor. Fast med Dr. Martens kängor på fötterna. *Mina* Dr. Martens. Varför sitter min döda mormor här, klädd som en överårig indietjej? Har hennes ande fått nervsammanbrott där i himlen? Vem hon än är tycks hon bli orimligt sur över min reaktion.

”*Mormor?* ’Mormor?’ Det är ju *jag*, din jävla näbbgädda. Jag är *du*. I framtiden. ’Mormor?’ Jag är för fan bara fyrtiofyra.”

Jag tittar närmre. Hjälp – det *är* ju jag. Jag – fast mycket gråare. Mitt framtida jag iakttar mig och ser ut att hoppas att jag ska bryta ihop – men den glädjen tänker jag givetvis inte bjussa på. Varenda människa har ju sett samtliga *Tillbaka till framtiden*. Alla vet ju hur det här går till. Jag ska spela cool.

”Aha ja”, säger jag nonchalant. ”Det är du ju, ja. Från framtiden. Fränt. Cigg?”

”Nä-ä”, säger hon snörpigt. ”Jag har lagt av. Det är faktiskt jättefarligt, plus att det börjar göra skitont när man passerat trettioåtta. Jävla äcklig last.”

”Skyll dig själv.”

Jag blossar på ciggen. Hon tvekar kort – och sträcker sig sen efter paketet.

”Fast jag feströker, det händer. Ibland. Det räknas inte.”

Hon tänder en. Vi blåser ut röken samtidigt.

”Jaha ja”, säger jag och mönstrar henne. Jo, hon ser faktiskt ut som jag. Kortare hår. Två grå slingor. Vuxenacnen är kvar,

noterar jag – vilket antyder att det serum jag köpte häromveckan bara är båg. Och näsan – den ser ju större ut än min. Hur har den kunnat bli det?

”Den växer hela livet”, säger vi i munnen på varann. Och tillägger, fortfarande i kör: ”Precis som morfars.”

Samfällid suck.

”Jaha, jag förmodar att du har kommit för att varna mig för en framtida katastrof av nåt slag?” säger jag och trycker omärkligt på ”spara” för den händelse att den framtida katastrofen är att jag råkar radera dokumentet. I så fall är det tidernas sämsta *Terminator*-inspirerade handling. Till att börja med har jag kopierat filen till en extern hårddisk.

”Faktiskt inte”, säger hon. ”Jag har kommit för skojs skull.”
”Va?”

”Jo, alltså, det är lite ... *stökigt* 2020 och jag längtar efter ett lättsamt skratt, så jag har åkt tillbaka för att gotta mig åt ett lite mer ... troskyldigt jag.”

Hon lutar sig tillbaka på sängen. Det hörs ett mysko knakande.

”Det är ryggen”, säger hon där hon ligger. ”Eller ryggen och bäckenet, snarare. Om du bara visste hur de blir när man kommer upp över fyrtio.”

”Vad har du gjort med min rygg?” säger jag. ”Jag behöver den faktiskt!”

”Äsch, ryggen är väl ingenting”, säger hon och sätter sig upp igen under högljutt stånkande. ”Kolla in det här.”

Hon pekar på sin hals. Där hänger nånting.

”En dröglapp. *Vår* dröglapp. Känn på den.”

Prövande petar jag med fingret på stalaktiten av slapp hud under hakan. Den liknar såna som sebuantiloper har och fortsätter dallra gott och väl tio sekunder efter att jag släppt den. Jag gör en lidande min. Hon gör ett förebrående läte.

”Jag har faktiskt blivit rätt förtjust i den”, säger hon. ”Jag brukar sladdra med den när det blir för jobbigt. Den är som en mysig stressleksak.”

Såhär på nära håll mönstrar jag henne mer ingående. Visst har hon dröglapp, och visst verkar hennes motto vara ”Synd att inte klaga” – men hon ser ändå rätt fräsch och glad ut. Hur kan det komma sig?

”Botox, bejb”, säger hon och lägger sig ner igen. ”Du får ursäkta, men jag stannar nog ett tag. Jag är helt färdig.”

”Botox! Har du botoxat! Men – det går ju inte! Det är ofeministiskt! Jag har ju precis skrivit ett helt kapitel om varför det är ett svek mot varenda värdering jag har!”

Jag nickar mot datorn.

”Mm”, säger hon och tar ett bloss. ”Det är bland annat därför jag har kommit tillbaka – för att få mig ett gott skratt. För det är faktiskt kul”, säger hon och börjar fnissa, ”det är *festligt* att du tror att du har fattat allting. Du tror” – och nu blir hon smått hysterisk – ”du tror att du har det jobbigaste bakom dig, eller hur? Du är trettiofyra och har två småbarn och du tror – HAHAAHAAA! – att du vet allt!”

Skrattanfallet får henne att hosta och väsa. Jag fattar varför hon har försökt sluta röka – lungorna låter som ett par gamla säckpipor.

”Ja, jag tror nog faktiskt det”, säger jag högdraget. ”Om du inte minns det så har jag just genomlevt tonåren och tjugoåren, konstant ansatt från alla håll och kanter av en massa skit som jag ädelt bekämpat och äntligen besekrat. Mens, könshår, onani, oskulden, ätstörning, upptäckt feminismen, överlevt ett misshandelsförhållande, flytt från ett påkostat bröllop, tagit E, genomgått en *vanvettigt* plågsam första förlossning samt en jättebra andra. Jag har gjort abort, varit på sexklubb med Lady Gaga, fattat vad riktig kärlek är, fajtats mot sexism, funnit min åsikt om pornografi, fostrat två barn till starka och kompetenta individer samt inte minst hittat jeans som faktiskt sitter bra. Whistles Barrel Leg för femtionio pund. Jag är trettiofyra och vet mycket väl att jag nu, mens vi sitter här, står i begrepp att träda in i den bästa tiden i mitt liv. Nej inte *mens*. Men. Jag står i begrepp att träda in i

suveränitetens tidevarv, för jag är en fullfjädrad jävla feminist som fått kläm på precis *allt* och som bara har ett par veckor kvar tills mitt *riktiga* liv börjar, det liv där jag är lika självsäker och elegant som Gillian Anderson är i allting, det liv där jag står på höjden av min attraktionskraft, äger en kapselgarderob och förmodligen åker på vandringssemestrar där jag gör expressionistiska oljemålningar av de bästa berg jag bestigit.”

Hon bara glör.

”Jag har klarat av allt det jobbiga”, upprepar jag. ”*Jag kan konsten att vara kvinna*. Det är nu alltihop blir *bra*.”

Det är tyst ett tag – och sen sätter hon sig upp och kramar om mig.

”Vännen”, säger hon med oändlig ömhet. ”Vännen, vännen, vännen.”

”Vadå?” säger jag halvkvävd nere i hennes barm. Hon har en kashmirtröja på sig. *Så* illa kan det inte vara i framtiden! Kashmir är ju ett lyxmaterial! ”Är jag ... är jag *miljonär* i framtiden?”

”Nej, trettionio och nittionio på Uniqlo”, säger hon utan att sluta mosa mitt nylle mot bysten. ”Vilken härlig optimism. Underbar energi! Håll liv i den! Det är bara det att – bara det att ’vara kvinna’ inte räcker livet ut.”

”Va? Vad menar du?”

”Ja ... du står ju på tröskeln till medelåldern, va. Alla problem du stött på hittills har bara rört dig själv. Tjejproblem. Men när du kommer in i medelåldern kommer du att veta att du är där, för då blir alla dina problem ... problem som rör *andra*.”

”Nu hänger jag inte med.”

”En medelålders kvinna är inte bara en kvinna längre. Man måste bli ... *mer* än ’en kvinna’.”

Hon hukar sig framför mig och tar mina händer i sina. Stånkar ljudligt igen.

”Stretchar bara sätesmusklerna”, förklarar hon. ”Alltså, jag kan inte ge några specifika exempel, för *tiden kommer att explodera*, typ, men som trettioplussare och fyrtioplussare och

femtioplussare – det är då du börjar få hantera mög för mogna matronor. Det är då alla dina kompisar börjar skilja sig. Det är då din karriär blir oförenlig med din partners. Det är då det blir nästan omöjligt med sex. Det är då dina föräldrar plötsligt åldras och måste bli omhändertagna. Och gud hjälpe dig – det är då som barnen blir tonåringar.”

”Men det måste ju vara den enkla tiden! Jag ser fram emot det! De fixar frukost själva! Jag blir *fri!*”

”Har inte du precis skrivit tjugotusen ord om hur jävliga dina egna tonår var?”

Jag nickar.

”*Tänk dig in i dina föräldrars ställe.*”

Hjärtat slutar slå ett tag. Aj då.

”Glöm allt om räddningstjänsten, vännen, för *du* kommer snart att få ha ständig jour”, fortsätter hon. ”Ditt liv ska bli en larmcentral för folk som *exploderar.*”

Hon imiterar en telefonist: ”Samtal ett. Hallå? Du är min mamma, du bor trettio mil bort och du har ramlat i trappan? Å nej, vad hemskt! Nu måste jag koppla bort dig ett tag medan jag tar ett annat samtal, men häng kvar. Samtal två – vad har inträffat? Du är min bästa vän och du har just sett din man hångla med barnvakten på ett kafé? Sätt dig i en taxi och kom hit direkt – jag ska sticka emellan lite snabbt med nästa samtal. Samtal tre – LUGNA NER DIG! Du är min tonåriga dotter och du har just kommit på att du inte är snygg och att livet är meningslöst? HJÄLP.”

Hon lägger på en luftlur.

”Du vet din man?”

Hjärtat slår en volt.

”ÄR JAG GIFT MED MARK RUFFALO I FRAMTIDEN? HERREJÄVLAR – DET VAR VÄL DET JAG VISSTE!!!”

Hon höjer handen för att hejda mina skenande förhoppningar. ”Nej. Nej, det är fortfarande samma gamla snubbe.”

Vi utbyter en blick.

”Jaså. Jaha, det är väl ... bra, antar jag.”

”Du vet när du ringer till kundtjänsten nånstans för att du till exempel behöver ha tag på en tevereparatör och de envisas med att pracka på dig nåt pucko som heter Simon eller Dev och som bara trasslar till allting ännu mer? Och din man alltid säger –”

”Han brukar säga: ’Du ska be att bli kopplad till nån annan ända tills du får prata med en medelålders skotska vid namn Janet – för det är alltid hon som säger: ”*Men* så tokigt. Det här löser jag på ett kick.” Och så gör hon det!”

”Japp. Janethypotesen.”

”Janethypotesen ja.”

”Ja, vadå då?”

Hon pekar på mig.

”Nu är det *du* som blir Janet. Nu blir du Janet i allas liv. Om nånting måste lösas är det *du* som blir tvungen att lösa det. Glöm de vilda utekvällarna och självförverkligande resorna. Snart kommer det att krävas av dig att du förhindrar att samhället havererar. Ideellt. Det är *det* det innebär att vara medelålders kvinna.”

Vi tiger en stund. Det är mycket att smälta.

”Så ... inga vandringssemestrar i bergen, inget oljemåleri?”
frågar jag dystert.

”Nix.”

Lite deppigt, det ska inte förnekas. Jag har träffat mitt framtida jag, och hon är Kapten Glädjedödare. Reflexmässigt masserar jag mig på halsen för att lindra spänningen. Aha – jag fattar var dröglappen kommer att bildas. Det finns ett ställe där huden redan börjat ge med sig. Och jag anar att det stället nog kan bli en snuttefilt vad det lider.

Sen skiner jag upp. ”Fast den goda nyheten är bergis att du ska ge mig en magisk amulett eller livsavgörande trollformel nu – den som hjälpt dig genom alla motigheter.”

Nu börjar mitt framtida jag flacka med blicken.

”Öh ... nä.”

”Nehej, men ... vad är det som hjälpt dig genom alla motigheter då?”

Mitt framtida jag tittar bort och jag känner en liten panikunge vakna till liv.

”Vänta nu – du *har* väl tagit dig igenom den där jobbiga tiden? Du har väl kommit hit till mig nu eftersom du har lyckats med ditt uppdrag och allt har blivit bra igen?”

Mitt framtida jag reser sig upp.

”Nej, nu måste jag iväg – tidsmaskinsportalmogrucken håller på att stängas. Tänk på en grej bara, Caitlin – följ ditt hjärta!”

Hon försvinner. Nu är jag rasande. Hon vet att jag vet att ”följ ditt hjärta” aldrig är nån lösning. Hjärtat är en jävla idiot, det vill bara sitta i soffan och kolla på bröllopsprogram på teve. Det riktiga svaret är ”tänk ut en skitsmart plan och håll fast vid den genom alla kända stadier av utmattning, så ska du se att det går vägen till slut”.

Varför ljuger *jag* för mig? Vad är det jag ska stålsätta mig för? *Så mycket jag vill fråga!*

Med ett nytt frasande dyker mitt framtida jag upp igen.

”Tack och lov!” säger jag. ”Du kom tillbaka! Jag visste väl att jag inte skulle svika mig! Snabbt nu! Berätta allt! Vad ska jag köpa för aktier? Ska jag träna halsen? Försöker jag ens ragga upp Mark Ruffalo? SÄG VAD JAG SKA VARA FÖRBEREDD PÅ!!!!”

Mitt framtida jag ser handfallen ut.

”Jag skulle bara hämta de här”, säger hon och tar mina cigg. ”Och ... och ...”

Jag spänner ögonen i henne. Ett gott råd. Bara ett enda!

”Och ... drick så mycket du kan nu ... för när du passerat fyrtio kan du inte dricka längre. Alla enzymerna packar ihop och baksmällorna blir förjävliga.”

”KAN JAG INTE ENS SUPA?”

”Hejdå. Och lycka till. Älskar dig. Du är en bra tjej.”

Hon fistbumpar med mig och är väck.

”Mer än en kvinna?” säger jag missmodigt. ”Måste jag bli ’mer än en kvinna’? Vad är det? Två kvinnor?”

Genom etern hör jag hennes röst. Hon ropar: ”Det vore praktiskt. För det blir *fan så mycket värre*.”

*

”Man ska kunna byta en blöja, planlägga en invasion, slakta ett svin, föra befäl på ett fartyg, rita en byggnad, skriva en sonett, stämna av ett konto, bygga en mur, spjåla ett ben, trösta en döende, lyda en order, ge en order, samarbeta, sköta sig själv, lösa ekvationer, analysera ett nytt problem, mocka dynga, programmera en dator, laga en smaklig måltid, strida med kraft, stupa med glans.”

*Robert A Heinleins beskrivning av
en vanlig dag i den medelålders kvinnans liv.*

”Försynen har avsatt en tid för allt. Vi kan inte kräva resultat – vi kan bara eftersträva dem.”

*Mahatma Gandhis mer inträngande och mer adekvata
beskrivning av en vanlig dag i den medelålders kvinnans liv.*